

Ngā herenga whakahaumarū tamaiti

He Pukameka

07

Haratua 2021

ISSN 1172-0689 (tā)
ISSN 1172-0778 (tuihono)

Mehemea kei te hiahia tamariki koe i tētahi waka i runga i ō tātau huarahi, me mōhio koe ka pēhea te āta here i a rātau kia haumarū ina ka tūpono tuki.

Rapua he kōrero anō mā te mātakitaki i ā mātau ataata tuihono ki www.nzta.govt.nz/child-restraint-videos

Kei te taraiwa te kawenga

Mehemea ko koe te taraiwa, me āta whakarite koe kei te whakamahia tōtikatia e te tamaiti tētahi herenga tamaiti kua whakamanatia.

Me whakamahi koe i te momo herenga tamaiti e rite ana, me whakarite kua tōtika te whakamau atu ki te waka, me whakarite hoki kei te herea tōtikatia te tamaiti ki roto i te herenga tamaiti.

He aha te herenga tamaiti kua whakamanatia?

Ka raua atu ki te rārangi o ngā herenga tamaiti kua whakamanatia:

- he herenga kōhungahunga mō ngā pēpi whānau hou (ka kīia he baby capsule)
- he herenga mō ngā pēpi e pakeke ake ana, ngā nohinohi me ngā tamariki kāore anō kia tīmata i te kura (ka kīia he tūru motokā)
- he tūru whakapiki mō ngā tamariki kāore anō kia tīmata i te kura me ngā tamariki kura (ko ngā tūru whakapiki e kapi katoa ana ngā mea tino haumarū)
- he tātua whakahaumarū tamaiti (ka whakamahia me te tūru whakapiki, kore tūru whakapiki rānei) mō ngā tamariki kāore anō kia tīmata i te kura me ngā tamariki kura.

Ka kitea i ngā herenga tamaiti katoa kua whakamanatia he tohu paerewa (ka whakamāramatia i te roanga atu o tēnei pukameka).

Ka taea e ngā pūkenga herenga tamaiti te āwhina atu i a koe

Mā ngā pūkenga herenga tamaiti e tuku tohutohu mō te momo herenga tamaiti e hiahia ana koe.

Kei te whai mōhiotanga rātau mō te whakamau tōtika atu i te herenga tamaiti ki te waka, ā, ka taea te whakaatu ki a koe me pēhea.

Ka ahu mai ngā pūkenga herenga tamaiti nei i ētahi momo whakahaere, pēnei i ngā toa hoko, ngā ratonga hauora me ngā whakahaere mahi aroha.

Rapua tuihonotia tētahi pūkenga herenga tamaiti ki www.nzta.govt.nz/child-restraint-technicians

Ko whea ngā wāhi hei tiki i te herenga tamaiti

Ka taea ngā herenga tamaiti te hoko i ngā toa kōhungahunga, ngā toa hokomaha me ngā toa taonga tākaro nui.

Ka taea ngā herenga tamaiti te rēti i ngā rōpū hapori, i ngā ratonga hauora me ētahi toa hoko.

Ka rerekē pea ngā utu mō te rēti herenga tamaiti e ai ki te whakahaere rēti. Hei ētahi wā ka taea e Te Hiranga Tangata (Work and Income New Zealand) ngā utu te āwhina.

Ka taea he kōrero anō mō te rēti, mō te hoko me te whakamau i ngā herenga tamaiti te whiwhi i ngā kaihoko tūru motokā, i ngā kaihoko herenga tamaiti, i a Whānau Āwhina (Plunket) me ētahi atu wāhi rēti hoki.

Whakamātauria te herenga tamaiti

Tenei mātau te āta akiaki atu i a koe kia whakamātau i te herenga tamaiti e whakaaro nei koe ki te hoko, ki te rēti rānei ki roto i tō waka, me tō tamaiti hoki kei roto i te herenga.

Tērā ētahi herenga ka āta whai i te āhua o ētahi tūru waka me ētahi tātua tūru, arā e tau ake ana i ētahi atu.

Ngā ritenga mō te whakamahi i ngā herenga tamaiti

He whakaritenga ā-ture ēnei.

Ngā tamariki kei raro i te 2 tau te pakeke

Me whakanoho koe i tō pēpi ki tētahi herenga tamaiti aro-whakamuri ki te tūru o muri kia tae ia ki te 2 tau te pakeke, i runga anō i tōna tāroa me tōna taimaha. Me tiroiro tō puka tohutohu herenga tamaiti mō ngā kōrero e pā ana ki te tāroa me te taimaha.

Ngā tamariki kei raro i te 7 tau te pakeke

Mehemea kei raro te tamaiti i te 7 tau te pakeke, me whakamahi koe i tētahi herenga tamaiti kua whakamanatia, e rite ana mō tōna pakeke me tōna nui.

Me kua rātau e haere i te waka mehemea kāore e taea e koe te whakamau atu ki tētahi herenga tamaiti kua whakamanatia.

Ehara te tātua o te waka i te herenga tamaiti kua whakamanatia mehemea koia anake te herenga.

Ngā tamariki e 7 tau te pakeke

Mehemea e 7 tau te pakeke o te tamaiti me whakamahi koe i tētahi herenga tamaiti kua whakamanatia, ā, e rite ana mō te pakeke me te nui o te tamaiti. Mehemea kāore i te wātea mai tētahi i te waka, me whakamahi kē i te tātua. Heoi mehemea e poto iho ana tō tamaiti i te 148 mitarau, ko te whakamahi i te herenga tamaiti kua whakamanatia te kōwhiringa haumarū.

Ngā tamariki kei waenga i te 8 ki te 14 tau te pakeke

Me whakamahi ngā tamariki kei waenga i te 8 ki te 14 tau te pakeke i te tātua, me noho ki te tūru o muri mehemea kei te wātea mai tētahi.

Ngā tamariki e pakeke ake ana i te 14 tau

Me whakamahi nga tamariki e pakeke ake ana i te 14 tau i te tātua.

Me whakanoho ngā tamariki ki te tūru o muri

Me noho te tamaiti kei raro i te 15 tau te pakeke ki te tūru o muri, mehemea kāore he tamariki kē i raro i te 15 tau kei te waka. Ko te noho ki te tūru o muri ka āwhina ki te tiaki i ngā tinana tamariki i ngā tōpana ka puta i te tukinga waka.

Ngā kapenga ki ēnei ritenga

www.nzta.govt.nz/child-restraint-exceptions

He tohutohu mō te whakahaumarū tamariki ina e hāereere ana

Ngā mahi whai kōunga o tāwāhi

Ko te tūtohunga o ngā mahi whai kōunga o tāwāhi, tērā me whakamahi koe i tētahi herenga tamaiti, i tētahi tūru whakapiki rānei e tōtika ana kia tae rawa tō tamaiti ki te 148cm te tāroa (kei te nuinga o te wā, ka eke rātau ki te 11 tau, ki te 12 tau rānei te pakeke).

Ka tūtohi ngā ngaio herenga tamaiti, hauora hoki me whakanoho koe i tō tamaiti ki tētahi herenga aro-whakamuri mō te roa o te wā ka taea, ā, kia eke rātau ki te 2 tau te pakeke. Ka whakapiki ngā herenga aro-whakamuri i te haumarū o tō pēpi.

Tūru mua, tūru muri rānei?

Ka tūtohi atu mātau tērā me whakamahi i te herenga tamaiti, i te tātua rānei e tōtika ana ki te tūru muri i ngā wā katoa ka taea - he haumarū ake.

Rapua ngā tohu paerewa ki ngā herenga tamaiti

Me eke te herenga tamaiti ki te paerewa kua whakamanatia. Mā konei ka mōhio koe kua whakamātauria te hoahoa me te hanga o te herenga tamaiti mō te tūpono tūkinga ki roto i te whare pūtaiao. Ka pai ake te parahau o te herenga tamaiti ina ka whai koe i ngā tohutohu o te pakihī hanga.

Katoa ngā herenga tamaiti kua whakamanatia ka whakaatu mai i tētahi o ngā tohu paerewa o raro nei, hei tohu kua oti te whakamana.

Te Paerewa o Aotearoa me Ahitereiria

Ka tohu te tohu whakaae tērā ka eke te herenga ki te Paerewa o Aotearoa me Ahitereiria ngātahi AS/NZS 1754.

Te Paerewa o Ūropi

Ka tohu te tohu E tērā ka eke te herenga ki te Paerewa o Ūropi ko ECE 44, ko ECE 129 rānei. Ko te nama i te porowhita, he tohu mō te whenua whakamana.

Te Paerewa o Te Hononga o Āmerika

Mō tētahi tohu paerewa e whakaatu ana tērā ka eke te herenga ki te Paerewa o Āmerika FMVSS 213, me whakaatu hoki ko te tohu paerewa o Aotearoa S hei whakamōhio atu kei te rite kia whakamahia ki Aotearoa.

Ko te whakamau atu i tētahi herenga tamaiti

Ina ka whakamau atu koe i tētahi herenga tamaiti, me whai koe i ngā tohutohu a te pakihī hanga o te herenga tamaiti i ngā wā katoa me ērā o te puka tohutohu o te pakihī hanga waka. Māna koe e āwhina ki te whakamau tōtika i te herenga tamaiti kia haumarū.

Me whakamau te herenga tamaiti ki te tūru o muri

He haumarū ake i ngā wā katoa te whakamau atu i tō herenga tamaiti ki te tūru o muri. He tika tēnei ahakoa te pakeke o tō tamaiti, te nui, te momo herenga tamaiti rānei ka whakamahia.

Me whakahaumarū i ngā tamariki aro-whakamuri i ngā pēkehau

Me kua rawa e whakanoho i te tamaiti ki tētahi herenga tamaiti aro-whakamuri ki roto i tētahi waka kua whai pēkehau pāhihi. Ki te whakahohe mai te pēkehau, māna pea ka whara, ka mate rānei te tamaiti.

Ngā ritenga tātua waka

He rerekē ngā momo herenga tamaiti, he rerekē hoki ngā momo tātua hei pupuri i a rātau kia haumarū.

Mō te nuinga o ngā herenga tamaiti, me whai i te tātua pito-toru me te taura whakamau (tērā ētahi e kore ai e hiahiatia te taura whakamau).

Tērā ētahi herenga tamaiti mō ngā pēpi me ngā kōhungahunga ka taea te here mā te tātua kūhā o te tūru waenga o muri.

Ka taea ētahi atu te whakamau ki ngā wāhanga o te waka, pēnei i ngā pūnaha o ISOFIX me LATCH.

Rapua he kōrero anō mā te mātakitaki i ā mātau ataata tuihono.

www.nzta.govt.nz/child-restraint-videos

Mehemea kāore he tūru, he tātua rānei kei te wāhi muri o tō waka

Mehemea kāore he tūru, he tātua rānei kei te wāhi muri o tō waka, me pātai atu ki te pūkenga herenga tamaiti, ki tō karāti rānei mō ngā tohutohu me pēhea te whakamau mai, i mua i tō haringa tamariki.

Me maumahara, he haumarū ake te whakanoho i ngā tamariki ki muri, ā, kāore e taea te harihari i tētahi tamaiti i raro i te 7 tau te pakeke mehemea kāore koe i te herenga tamaiti, kāore rānei i te tōtika te whakamau atu ki tō waka.

Mehemea me whakamau koe i te herenga tamaiti ki te tūru o mua

Kia maumahara, me kore rawa e whakanoho tētahi tamaiti ki tētahi herenga tamaiti aro-whakamuri ki te tūru o mua o te waka mehemea he pēkehau pāhihi kei te waka.

Mehemea kei te mate koe ki te whakamahi i tētahi herenga tamaiti aro-whakamua ki te tūru o mua o tētahi waka (hei tauira kāore he tūru o muri), me āta pānui i ngā tohutohu a te kaihanganga waka mō te waka me te herenga hoki.

Ka whakamōhio atu ngā tohutohu ki a koe mehemea ka taea tō herenga tamaiti te whakamau tōtika ki te tūru mua o taua momo waka (hei tauira kei te whai te waka i te pito here e hiahiatia ana mō te taura whakamau).

Mehemea ka kī mai ngā tohutohu a te kaihanganga waka ka taea te whakamau haumarū te herenga tamaiti ki te tūru mua, ka tūtohi atu mātau me tino neke whakamuri te tūru ki tōna muringa ka taea.

Ākene pea me whakamau atu koe i te rawhi tātua kia taea ai te herenga tamaiti te whakamau tōtika.

Ina e whakamahi ana koe i te tūru whakapiki, me whakarite kāore te wāhanga hauroki o te tātua i te tata atu ki te kakī o te tamaiti, ka whakawhiti kē i te pokohiwī me te poho. Me whakarerekē koe i te takoto o te tūru waka kia pai ai te whakamau atu o te herenga tamaiti.

Me pātai atu ki tētahi pūkenga herenga tamaiti mō ngā tohutohu.

Kitea tētahi i www.nzta.govt.nz/child-restraint-technicians

Ngā taura whakamau me ngā pito here

Ko te nuinga o ngā herenga tamaiti i Aotearoa ka whai i ngā taura whakamau o runga. Ko tōna tikanga ka whakamahia tonutia ngā tātua o te waka, ā, ka whai taura hoki me rawhi atu ki tētahi pito here i te waka.

Tirohia te puka tohutohu a te kaihanganga waka kia kitea ngā pito here i tō waka.

Mehemea kāore e kitea tētahi pito here i tō waka, e rua ō kōwhiringa:

1. Me tāuta i tētahi pito here*.
2. Me rapu, ka whakamahi i tētahi momo herenga tamaiti kua hoahoatia kia mahi me te kore taura whakamau o runga.

*Ka taea tētahi pito here te hoko i te nuinga o ngā toa ka hoko i ngā herenga tamaiti me ngā rawa pēpi. Ko te tikanga, ka taea e tētahi kaihangarau waka whai pūkenga, e tētahi kaihoko waka matua rānei te whakamau atu i te pito here ki tō waka, kia haumarua ai te whakamau atu ki te wāhi tika i tō waka.

Me whakamahi i te tātua tūru āpā anō ka rite te tāroa o te tamaiti

Kua hoahoatia ngā tātua mō ngā tinana pakeke. Me whakamahi koe i te herenga tamaiti kua whakaaetia kia rite rā anō te tāroa te tamaiti mō tētahi tātua pakeke, arā kia tau tōtika te tātua ki runga i a ia.

Hei te nuinga o te wā, ka eke te tamaiti ki te 148 mitarau te tāroa, nui ake rānei, ā:

- ka taea e te tamaiti te nohotū ki te tuara o te tūru, e koki kau ana ngā pona i te tapa o te aupuru noho
- ka whakawhiti te wāhanga hauroki o te tātua i te pokohiwi me te poho o te tamaiti, kua mā te kakī
- ka whakawhiti te wāhanga kūhā o te tātua i ngā kūhā o te tamaiti, e pā ana ki ngā kūhā, kāore i te piki atu ki te puku.

He pitopito kōrero hira mō ngā tātua

- Kua hoahoatia ngā tātua ki te pupuri i te tangata **kotahi**.
- Me kua rawa e whakamau atu i te tātua ki ngā tamariki tokorua, nui ake rānei.
- Me kua rawa e whakanoho i te tamaiti ki ngā kūhā o tētahi pakeke ka here ai i a rāua ki te tātua kotahi.

Me tango mai koe i tō tamaiti i te herenga tamaiti mehemea kāore i te hāereere

Me whakamahi i tētahi herenga tamaiti ina e harihari ana i te pēpi, engari me tango mai ina ka mutu te taraiwa. Kua e waiho i te tamaiti kia moe i te herenga ina kaore e hāereere.

Ka tūtohi atu mātau me tū te waka i ia 30 miniti, ka tango mai ai i te pēpi ki waho i te herenga.

Mā te whakaiti i te roa o te wā ka moe tō pēpi ki roto i te herenga ka whakaiti pea i te tūpono mōrearea o te mate ohore kōhungahunga.

Mō ētahi atu kōrero me titiro ki www.nzta.govt.nz/baby-sleep

He rārangi tiro tiro mō ngā herenga tamaiti hokorua

I mua i te hoko i tētahi herenga tamaiti hokorua, me whakamātau i ēnei hihiri.

Me pātai atu ki tētahi pūkenga herenga tamaiti māna e tiro tiro te herenga.

Koinei te kōwhiringa tino haumarua.

Rapua tētahi pūkenga herenga tamaiti ki www.nzta.govt.nz/child-restraint-technicians

Tirohia te herenga mō tōna rā hanga me te rā mōnehu.

Kua e whakamahi i tētahi herenga tamaiti ki Aotearoa mehemea kua hipa te rā mōnehu. Mehemea kāore e kitea te rā mōnehu, ko tētahi rā rānei 'me kua e whakamahi', ā, he tawhito ake te herenga i te 10 tau, me kua e hoko, e whakamahi rānei.

Tirohia te herenga mō tōna tohu paerewa.

Me kua e whakamahi i tētahi herenga tamaiti ki Aotearoa mehemea kāore e whakaatuhia mai tētahi tohu paerewa kua whakamanatia.

Me tonu kia whakawhiwhia koe ki te puka tohutohu e pā na ki te herenga.

Mehemea kāore he puka tohutohu mō te herenga, me titiro tuihono, me whakapā atu rānei ki te kaihanganga mō ētahi mōhiotia mō te momo herenga i mua i te hokonga.

Me hihira kei te mahi tika ngā wāhanga katoa o te herenga.

- » Mehemea kei te pakaru, kei te ruha rānei, e kore e haumarua, e kore e tiaki i tō tamaiti ki ngā taumata e rite ana ina tukia te waka.
- » Me whakarite kāore i whai wāhi atu te herenga ki tētahi tūkinga waka o mua, ahakoa pēhea te momo tūkinga. Mehemea i whai wāhi atu ki tētahi momo tūkinga, me porowhiu atu.
- » Me tango atu ngā uHINGA me ngā aupuru katoa kia tiro tirohia ai te tinana, arā kāore he matohu, kāore he kirihou poapoa e tohu ana kua kohukitia, kua whakangoikoretia rānei te tinana.
- » Me whakamātau i ngā taura katoa me ngā tāpine katoa kia kite mehemea kei te tōtika te mahi.

Me whakamātau te herenga arā ka rite ki te āhua o tō tamaiti, ka taea hoki te whakamau atu ki tō waka.

He herenga tamaiti kua hangā ki roto i te waka

Tērā ētahi waka nō Hapani e whai ana i te herenga tamaiti kua hangā ki roto i ngā tūru o muri.

Mehemea kei te whai koe i tētahi o ēnei herenga tamaiti ki tō waka, a, i whakamanatia te waka mō te kuhu mai ki Aotearoa i muri i te 27 o Hui-tanguru 2005, tērā kua tirohia te herenga tamaiti, ā, kei te haumarua mō te whakamahi.

Mehemea i rēhitatia tuatahitia tō waka ki Aotearoa i mua i te 27 o Hui-tanguru 2005, me rapu koe i tētahi pūkenga herenga tamaiti māna e tiro tiro te herenga kia whakatau e haumarua ana.

He aha ngā āhuatanga hei tiro tiro ina ka hoko waka

Mehemea kei te hoko waka koe, rapua tētahi kua whai paerewa haumarua teitei rawa mō te utu ka taea e koe. Me hoko i tētahi waka e whai ana i te nui o ngā tūru, ngā pito here me ngā tātua pito-toru kūhā-ki-te-pokohiwi e rite ana mō te katoa o tō whānau.

Me kua e hoko i te waka e whai ana i ngā tātua kūhā mehemea ka taea.

Mō ētahi atu kōrero, mō te titiro hoki ki ngā paerewa haumarua, taiao hoki o tēnei wā, me toro atu ki www.rightcar.govt.nz

Ko whea ngā wāhi rapu i ētahi atu kōrero

Waka Kotahi o Aotearoa (NZ Transport Agency)

He kōrero anō ā mātau i tā mātau pae ipurangi mō ngā kaupapa o tēnei pukameka me ētahi atu kaupapa hoki, pēnei i:

- ngā tohutohu ataata mō te whakamau i te herenga tamaiti
- he pānui anō mō ngā herenga tamaiti
- ngā pānui whakahoki hokonga mō te haumaruru te take
- te hari mai i tētahi herenga tamaiti ki Aotearoa
- te hari atu i tētahi herenga tamaiti ki whenua kē
- Ngā pātai e auau ana te pātaitia

www.nzta.govt.nz/child-restraints
www.nzta.govt.nz/seatbelts

Ko Whānau Āwhina (Plunket)

He whakahaere ā-motu, huamoni-kore a Whānau Āwhina. He ratonga āwhina tēnei nō te hāpori hei tautoko i te whanaketanga, i te hauora me te waiora o ngā tamariki kei raro i te 5 tau te pakeke.

Me whakapā atu ki PlunketLine i 0800 933 922 me toro rānei i tōna pae ipurangi ki www.plunket.org.nz

Safekids Aotearoa

Ko Safekids Aotearoa te ratonga aukati wharanga ā-motu o te Rōpū Hauora Tamariki o Starship (Starship Children's Health). Ka mahi nei rātou ki te whakapiki i te mōhio o te pāpori ki ngā take e pā ana ki te wharanga tamariki, hei kaiakiaki hoki mō ngā kaupapahere me ngā rautaki hei whakapiki i te haumarutanga tamariki.

www.safekids.org.nz

Kua raua mai ki tēnei pukameka ko ngā whakaritenga ā-ture me ngā tohutohu whakahaumaruru e tautoko ana i a Huarahi ki te Kore (Road to Zero) - te rautaki haumaruru huarahi o Aotearoa hei whakaiti i ngā mate me ngā wharanga taimaha ki ō tātau huarahi.

Rapua he kōrero anō ki:
www.nzta.govt.nz/road-to-zero

He whakamārama whānui anake tēnei pukameka. Ehara tēnei i te whakakapi mō ngā tohutohu ā-ture, ā, kei ngā ture o te wā ngā tino whakaritenga me whai koe.

Me whakarite koe kei a koe te tānga hōu rawa o tēnei pukameka mā te titiro ki www.nzta.govt.nz/factsheets

www.nzta.govt.nz

0800 699 000

info@nzta.govt.nz

Waka Kotahi NZ Transport Agency,
Private Bag 11777, Palmerston North 4442